

Ginderbroek

Wijkkrant 2024 | winter

<http://www.wijkginderbroek.be>

**Onze BG's
of onze Bekende Ginderbroekenaars**

Onze BG's of onze Bekende Ginderbroekenaars

Een Bekende Vlaming, meestal afgekort tot BV, is iemand die in het land erg bekend is. Het gaat hier om Vlamingen die vaak hun opwachting maken in populaire televisieprogramma's, in kranten en tijdschriften, zoals politici, zangers, acteurs, presentatoren en komieken.

Onze BG's, onze Bekende Ginderbroekenaars, waren vertrouwde gezichten in het sociale leven van onze wijk. Het waren geen heiligen of boosdoeners, maar gewone mensen die wel buitengewone dingen hebben gedaan. Eigenlijk echte vedettes die verrassend uit de hoek kwamen, waar anderen met bewondering naar opkeken.

Dit Dorpskrantje selecteerde een veertiental Bekende Ginderbroekenaars. We presenteren ze als 'sterhouders', of kunnen we beter schrijven van 'sterkhouders'.

Hun inspirerende verhalen zijn inkijkjes in hun leven, die soms wonderlijke wendingen aannamen. Wat te denken van een jonge vrouw uit de Oude Molenstraat die in de jaren dertig met haar drie kinderen alleen een boot van White Star Line neemt om naar Canada te varen, haar man achterna? Of van een vrouw die de gevangenis invliegt omdat ze ging samenwonen met de broer van haar man die enkele jaren eerder overleden was?

Omdat we bij de uitgave van het Dorpskrantje 2024 maar een beperkt aantal bladzijden kregen toegewezen hebben we natuurlijk alle BG's uit onze wijk niet kunnen vermelden. Maar geen nood, zij krijgen in onze **rubriek BG's op onze website** toch hun levensverhaal.

En we beginnen met

Jan Vansaet, onze vogelliefhebber

Ik had ooit een Mozambiquesijsje op de Konijnenmarkt gekocht, vertelde Jan in zijn sappige taal. Het was een fel geelgekleurd vogeltje, en fluiten dat dat kon en 'fieteren', en 'kwaaddoen' als we onze hand tegen de tralies van zijn kooitje hielden.

28 jaar lang heeft dat sijsje samen met ons in de huiskamer geleefd. Het was net als iemand van ons.

Maar op een avond liet het zijn vleugels hangen en de volgende morgen lag het dood in een hoekje van zijn kooi.

28 jaar bij ons geleefd, dat vergeet je zo maar niet.

We hebben hem toen in een papiertje gerold en in een glazen augurkenpot gelegd. Rond zijn pootje had ik een briefje gebonden waarop ik van alles geschreven heb: wanneer en waar we hem hebben gekocht, wanneer hij is gestorven, onze namen en het adres, en nog wat lieve woorden van 28 jaar ...

Over de opening van de pot spanden we een plastic en schroefden het deksel erop. We groeven een kuil in onze hof, tot in de gele zand, een 'schup' diep want de kruk ervan zat gelijk met de grond. We staken de pot in enkele plastic zakken en lieten hem in het gat neer. Daarop legden we een hele dakpan en vulden de put...

... Als men binnen honderd, mogelijk duizend jaar hier ooit diep zal graven, ontdekt men, wie weet, het graf van onze Mozambique en kan men lezen wat zo heel lang geleden hier afgespeeld heeft.'

Dit is een van de vele praatjes van Jan Vansaet die een echte vogelpastoor was. Hij woonde in Ginderbroek tegenover het Pleintje van de

Borgerhoutsendijk, samen met zijn vrouw Stieneke Smets. Zij was de kleindochter van 't Kapiteintje, een bekende Molse schaliedekker en vooral legendarisch om zijn kroostrijk gezin van ... 22 kinderen.

Jan Vansaet was geboren in 1921 in Millegem, maar na zijn Plechtige Communie verhuisde het gezin naar Achterbos.

Sinds zijn huwelijk woonde hij in Ginderbroek nr. 87, in de ouderlijke woning van zijn vrouw, Stien Smets.

Zijn vader Bert werkte aan de zinkoven: elke dag met een oude fiets langs een smal zandpaadje tot in Lommel. Dertig jaar lang. Zijn handen en vingers zaten vol met diepe en ruwe kloven, die hij in de winter met dikke 'saaidraad' opvulde, omdat hij geen handschoenen had. Aan de zinkoven trok hij gebreide sokken over zijn handen, omdat hij zich geen handschoenen kon permitteren. Zijn handen waren zo ruw den hij een gloeiende kepernagel in zijn hand kon vasthouden zonder dat hem veel deerde, vertelde zijn kleinzoon Çois. Een paar keer is zijn rug verbrand geweest als onverwachts de gesmolten zink uit de oven spatte als lava uit een vulkaan.

Hubert Vansaet (1886-1955)

Zijn handen waren bedekt met een korst eelt en de diepe, ruwe kloven ervan vulde hij op met een dikke 'saaidraad' op.

'Het leven van de werkmens is een heel harde strijd, dooreen gemengeld met ontgoocheling, beproeving, ziekte en lijden. Zo ook was het leven van deze betreurde als huisvader; als arbeider voor de bete broods. En toch ging hij welgemoed en met gelatenheid door 't hem wel eens zware leven.'

Gedachtenisprentje van Hubert Vansaet

Jan zelf werkte acht jaar in de koolmijn en de rest van zijn loopbaan in de flessenfabriek van Donk.

Op 9 september 1945 trouwde hij met Stieneke Smets.

Zij was de kleindochter van de bekende schaliedekker, die aan de Meerhoutseweg woonde, halverwege Mol en Meerhout en recht tegenover de Volmolenbaan. Haar grootvader was vooral bekend voor zijn kroostrijk gezin van 22 kinderen.

Jan Vansaet, de vogelliefhebber

Toen Stien en Jan hun gouden bruiloft op 9 september 1995 vierden, hebben we een interview afgenomen en in het wijkkrantje gepubliceerd. Hij heeft toen lang over zijn hobby als vogelminnaar veel verteld.

Vooraf tijdens mijn jeugd jaren ving ik vogels met haagnetten die twaalf meter lang waren. Ik spande een net aan elke kant van de haag met berkentakjes vast. Ook plaatste ik enkele roepers in de struiken en een aan de 'roerganger'.

Vlogen de vogels de haag in, dan... roef... en ik sloeg de netten tegen de haag dicht als een tent. Daarna kroop ik onder de netten door en plukte de fladderende vogels uit de mazen.

Wie het gezang van de vogels kent, vergist zich zelden.

Weet je dat een geelgors zingt van 'Pierewiet. Gat zie-ie-iet.'

En een ortolaan? 'Boereboere. Boeresti-ie-ier.'

Mijn moeder heeft me de zang van een heggemus geleerd, in de volksmond een koolmus genoemd. Als je haarfijn luistert, klopt het: 'Des winters stoken de boeren wishout, zo dik als een been. En die gekloven, in vieren vaneen.'

Een gele wielewaal zingt ook heel mooi. Vroeger kon ik hem achterna fluiten, maar nu met mijn kapotte tanden lukt dat niet meer. Wel kan ik nog zijn gezang met een versje nabootsen. Je moet het vlug opzeggen, heel vlug eigenlijk: 'Jef van Hendri-es. Met zijn blauwe kiel aan.'

Er zijn weinig geluiden die de spreeuw niet kan nabootsen. Daarom wordt hij wel eens de grote imitator genoemd. Hij miauwt als een kat, jodelt als een wulp, loeit als een koe en fluit als een merel. Hij kan zelfs het getierelier van een kievit nabootsen.

Een spotvogel, die doet 'begot' alle vogels achterna, zelfs een nachtegaal. Toen de bamiszon op een avond al laag stond, zat ik in een kant naar vogels te loeren. En ineens zag ik door de haag, schuin omhoog, op een tak een spotvogel.

Twee uur lang heb ik daar zitten luisteren. Jong, dat klonk daar! Toen hij wegvloog was ik helemaal door muggen gebeten. Maar ik had het niet eens gevoeld!

Een nachtegaal is de beste zanger. Hij maakt zijn nest met eikenblaren op de grond. Daar legt hij zijn eitjes die zo bruin zijn als koffiebonen. Als hij op zijn nest zit, zie je hem niet, zo is hij één met zijn omgeving.

Ik heb veel vogels gezocht – ik leefde in de bossen – maar heb slechts twee keer een nest van een nachtegaal gevonden. Ik heb ze laten houden, want ‘als je die uitlangt, brengt dat zeven jaar ongeluk’, zei mijn moeder dikwijls. Ook een wielewaal uitlangen, bracht zeven jaar ongeluk.

Ik had een ‘roeter’ gevangen - Vlaamse gaai is de juiste naam – en dacht eraan hem te leren klappen. Uren stond ik ’s avonds buiten naast de vogel en zei maar: ‘Wat komt gij doen? Dikkop! Nondedju!’

Hoeveel keer ik dat zinnetje gezegd heb, is bij benadering niet te schatten. Maar de roeter zweeg als een graf tot ik tot mijn eigen zei: ‘Jan, ik denk dat hij niet gaat klappen.’

Maar op een keer kwam mijn schoondochter Alida even langs en ging voorbij de roeter in zijn volière.

‘Wat komt gij hier doen? Dikkop! Nondedju!’

Ze schrok zich een bult, snelde binnen en vertelde met horten en stoten: ‘Is dat waar? Echt waar? Zei hij: ‘Wat komt gij hier doen? Dikkop! Nondedju!’?’

Ik was in de hemel.

Maar op een avond kwam de onderpastoor even langs om naar mijn vogels te komen kijken en... Wat dacht je? Natuurlijk.

‘Wat komt gij hier doen? Dikkop! Nondedju’, riep hij op de onderpastoor.

Toen de onderpastoor mij zag staan, zei hij alleen maar: ‘Wat een mooie Vlaamse gaai, Jan.’

'Ja, mijnheer pastoor' en ik knikte onderdanig en was al blij dat hij er niets meer over zei. Maar nog voor we binnen waren, riep de roeter ons nog vlug achterna: 'Wat komt gij hier doen? Dikkop! Nondedju!!' Ik kreeg nogal een kop, zo rood als een tomaat.

'Dat heeft hij toch niet van zijn eigen geleerd, Jan?' besloot de onder-pastoor het voorval.

Of mijn roeter kan klappen?! Nu is hij een beetje bang, het wordt donker. Maar je moet 's morgens en overdag eens komen luisteren: het is een plezier om hem aan het werk te horen. Van alles kan hij: merels achterna fluiten, miauwen, op mensen fluiten. Als hij de hond van de gebuur ziet, roept hij zelfs: 'Bobby, waar blijf je?'

Doe ik 's morgens de deur open, dan roept hij tegen mij: 'Dag Janneke, kom maar gauw, kom.'

Soms vraagt hij: 'Wa komde gaai hie doen?'

Hij kan ook het liedje: 'Daar bij die molen' fluiten en niet alleen het refrain, maar met nog vier strofen erbij.

De roeter van Jan. Dit verhaal werd uitgebreid verteld door Leo Sannen in het tijdschrift van Milac-Achterbos

Is een papegaai niet beter, Jan?

Bijlange na niet! Een papegaai is niks vergeleken bij zo'n vogel. Trouwens, een papagaai is vreemd, terwijl een Vlaamse gaai toch van hier is. Vooral als hier kinderen komen kijken, begint hij vlug te klappen. Niet te geloven! Juist gelijk ne mens.

Ik heb een ekster had gehad, meer dan zes jaar. Voor geen vijf van die blauwe briefjes zou ik 'den dezen' kwijt willen.

Ik moet wel eerlijk zeggen dat ik er heel veel mee bezig ben geweest, vooral 's avonds als hij op zijn stokje zat. Dan is hij stil en als ik mij achter zijn kot verberg, luistert hij goed naar mij. Trouwens, ook mijn familieleden en anderen hebben er geregeld tegen gepraat.

Maar de volgende die ik wil leren spreken, zet ik van het begin af in een grote kooi in huis en met de hulp van een bandrecorder zal ik hem nog veel beter leren. Je zult ervan verschieten, man.

De vliegende geit of de geitenmelker, de bijnaam van de nachtzwaluw, had een uitstekende camouflage. Als hij op een tak in het bos zat, zag je hem ternauwernood. Hij vloog ook zo geruisloos als een koekoek.

Ging je 's nachts door een bos en de geitenmelker begon te schreeuwen, dan rezen je haren recht omhoog. Je zou zo uit het bos vluchten. Een nachtzwaluw 'blette glijk een geit', vooral in de paartijd.

Eens was ik bij de ouders van mijn vriend. Hijgend kwam die binnen gerend. 'Ze zijn een jong aan het kapot maken!' riep hij uit.

Ik wist wel beter: het was het geschreeuw van een nachtzwaluw.

De roerdomp is een vrij schaarse vogel. Alleen bij Sas 6 heb ik hem ooit gezien. Zijn roep galmt over de kwachten en klinkt zwaar en traag: 'Roeoeoer dommmmp!' Ook de roerdomp doet je 's avonds verstijven van schrik.

Wie bij schemering alleen door de bossen stapt en zich laat verrassen door zijn kreet, doet van schrik in zijn broek. Hij zou ter plaatse kunnen dood vallen.

Als er jongen waren, kon je niet zien of het een mannetje of een pop was. 'Maar ik had er een fijne neus voor', bestoefte Jan zichzelf fijntjes. Ik was eens drie lijsters aan het groot brengen. Tegen de winter kwam Gerard Geuens poppen halen als lokvogels.

'Ken jij het verschil tussen een mannetje en een pop?' daagde Gerard mij uit. De lijsters vlogen alle drie doorheen. Ik ging het kot in.

Knep... 'Hier is een pop!' zei ik en gaf ze aan hem.

Knep... 'Hier is nog een pop!' zei ik.

Zo pakte ik twee lijsters en zag meteen of het een pop of een mannetje was.

Ik heb ooit een lijster in mijn volière leren fluiten. Weet je hoe wijd? Tot aan de kerk, begot!

Maar op een morgen zat er een brief in de bus, getypt, zonder naam. Of ik niks wilde doen om die vogel weg te doen, omdat hij zo'n hels lawaai maakte. Ik deed het niet, maar ik sloeg het kot helemaal met planken dicht, zodat er 's nachts geen klank meer uit kon.

Maar een van de volgende dagen lag weer een brief in de bus, met dezelfde vraag of ik die vogel niet kon weg doen of dat men anders naar de politie zou stappen.

Ik schreef naar de voorzitter van de vogelbond dat ik de lijster had laten vliegen. En vroeg wat hij van die brieven vond?

In zijn antwoord schreef hij dat ik in geen geval de vogel had moeten loslaten en dat ik eerst had moeten laten opmeten hoeveel decibel het verkeer voor mijn deur bedroeg. En wat het meeste lawaai maakte: de vogel of het doorgaand verkeer?

Ja, die lijster had ik leren fluiten, zeg! Dat grenst aan het ongelooflijke. Als ik in mijn duivenkot zat, zei Mariette van Jef Dens eens tegen Plien: 'Jan Vansaet fluit altijd op mij als ik er voorbij kom.'

'Nee, nee', zei Plien, 'dat is zijn lijster.'

Het onderscheid tussen op elkaar lijkende vogelsoorten was niet zo gemakkelijk. Een geelgors noemden we een schrijver. Maar alle vogels die erop trokken, waren voor ons schrijvers, zoals een ortolaan of een Europese kanarie.

Eens zag ik een schrijver in een boom zitten.

Ik dacht: 'Een schrijver in een boom, hoe is dat mogelijk? Misschien is het een jonge pop.'

Ik vertelde het aan de oude Primus, ook een echte vogelpastoor: 'Gust, want zo heette hij, ik weet waar een schrijver in een boom nestelt.'

'Nee Jan', zei Gust, 'dan kan geen schrijver zijn, daar ben jij 'abuus' in. Een schrijver zit nooit op een tak. Het moet een ortolaan zijn, die leeft in de bomen.'

Later bleek dat ook hij fout zat: het moet een Europese kanarie geweest zijn.

Een kneu was voor ons een kneuter. Maar een frater was ook een kneuter, want we kenden toen het verschil niet.

Een kneuter heeft alleen in de zomer een rode borst, niet in de winter. Ook niet als hij in een volière gevangen zit, dan gaat het rood eraf en kom die kleur nooit meer terug.

Een vink heeft in het begin een witte bek, maar op het moment dat de bek purper wordt, begint hij pas te zingen van 'Suskewiet... Wiet, wiet, wiet... Suskewiet.'

Er zijn Vlamingen en Walen onder de vinken. Een Waal met een blauwe kop zingt niet. Maar kun je een Waal van- gen met een kopje dat niet blauw ziet en een heel lichte borst heeft, dan moet je die houden. Ik hing hem buiten in een kooitje naast de mijne. Nog

geen maand daarna zong de Waal hem achterna. Ik heb hem leren zingen door drie keer per dag een bandrecorder te laten voorzingen. De Walen waren voor de vinkeniers de beste prijsvinken, omdat ze rap achter elkaar 'Suskewiet' kunnen zingen.

Ik heb ooit veel moeite gedaan om de jongen van een hagelewieter - een engrauwe klauwier was zijn echte naam - uit de nest te halen. Maar steeds waren ze me voor geweest. Meestal de koekoek.

Als de hagelewieter met jong lag, pak- te hij meikevers en korenmulders en zo. Die spietste hij aan de pinnekes van de weidraad en van doornenstrui- ken. Rond een weide heb ik ooit een twintigtal meikevers zien hangen. Als de jongen honger hadden, kwam hij die aas halen.

Het goudhaantje is het kleinste vogeltje dat hier leeft. Op zijn kopke draagt hij de Belgische vlag: zwart, geel en rood.

Toen we nog naar school gingen, hebben we er vele met een schieter neergeknald. En zondagvoormiddag zaten onze builen vol met dode pieperkes. Beestig! Maar hoe zijn jong, begot?!

In de zomer droogde het moerkot op, alleen in het midden bleef gewoonlijk een modderplas. Daar zag ik eens een vijftal waterkiekens. Als je ernaar toe loopt, steken ze hun kop in wat groes en dan denken ze dat ze niet meer bedreigd zijn.

Maar ik pakte ze alle vijf en dacht erbij: 'Hoe ga ik ze mee naar huis nemen? Waar ga ik ze laten?' Ik stak ze achter mijn hemd, alle vijf. Als ik ermee thuiskwam, knoopte ik mijn hemd los. Nondedju, heel mijn lijfke vol smerigheid, want 'die schijten als slijk. Ik heb ze alle vijf de kop omgewrongen en opgegeten.

Jan Vansaet, de duivenmelker

Jan was ook een fervent duivenliefhebber

Ik heb me altijd graag met duiven ingelaten. Op dit ogenblik heb ik er nog een veertigtal, verdeeld over vijf koten: drie grote en twee kleine. Die twee kleine zijn met een geniale vondst gebouwd. Met een brevet!

Ooit is er een groot duivenmelker uit Brugge ernaar komen kijken. Ik moest daardoor eigenlijk voor niks op het kot zijn. Voederen, drinken geven, kot proper houden en zo voort, alles kan van buitenaf gebeuren door middel van schuiven. Dit heb ik gedaan omdat de dokter niet graag had dat ik met mijn astma op het hok kwam.

Vroeger ben ik praktisch 100 % invalide geweest, 12 jaar lang. Maar nu heb ik in Leuven iets speciaals moeten drinken, iets afkomstig van ons Atoomcentrum, en sindsdien voel ik me veel beter. Ik kan terug gaan, wandelen en zelfs fietsen. En eten voor drie.

Als er verloren duiven bij mij kwamen aangeland, hield ik ze drie dagen vast. Ze kregen eten en drinken. Daarna stak ik een briefje met mijn naam en adres onder hun ring en liet ze los.

Ooit heeft een duivenmelker teruggeschreven: 'Op het laatste van het jaar krijg je van mij één van mijn beste duiven.' Maar de eerste moet nog altijd toekomen.

De achtergelaten duiventil langs de Hoogstraat na het overlijden van duivenmelker Jan Vansaet.

Stien, de kleindochter van 't Kapiteintje

Jan Vansaet en Stien Smets bij een feest met een kleindochter

Jan Vansaet was getrouwd met Stien Smets, de dochter van War Smets die de zoon was van Karel Smets, 't Kapiteintje in de volksmond.

Omdat de moeder van Stien moeilijk kon gaan, heeft Stien - Stieneke in de volksmond want ze was zoals haar moeder ook klein van gestalte - in het huishouden moeten bijspringen.

Het gezin hield ook enkele kippen en geiten, en zette jaarlijks een varken op.

Stieneke moest bijna elke dag met de geiten naar de beemd achter de Volmolen en ze was daarom volgens Jan nog een van de weinige geitenhoedsters, maar zeker de laatste van Ginderbroek.

Maar met de geiten naar de bok gaan, nee, dat was er niet bij, dat werd in die tijd nog niet toegestaan voor meisjes onder de twintig.

De vader van Stien was slechts 11 jaar was, toen hij tussen de machines van de wolfabriek Van Dooren (nu 't Getouw) drie vingers verloor. Dat belette hem niet harmonicaspeler te worden. Wel hield hij zijn trekzak onderste boven, de bassen aan de kant van zijn gebrekkige hand en de melodieklavier aan de andere kant. Hij speelde zelfs in cafés en tijdens kermissen.

De grootouders van Stieneke waren Justien en Frans Smets.

Maar men kende hem slechts onder zijn volkse naam: 't Kapiteintje. De kapitein was, naar het zeggen van Jan Vansaet, beter geweest, want hij was een boom van een vent. Zijn vrouw Justien daarentegen was klein, snel en ze lachte vlug.

Waar die toegeworpen naam 't Kapiteintje vandaan kwam, wist niemand meer te vertellen. Maar de naam 't Kapiteintje klonk in de buurt wel als een klok, die vooral leutig na tingelde. Niet zozeer omdat hij een bekende schaliedekker was, maar vooral om zijn tweeëntwintig kinderen.

Zijn echte naam was Frans Smets (°1853) en hij woonde met zijn vrouw Justine Huysmans (°1862) aan de Borgerhoutsendijk, recht tegenover de Volmolenbaan.

Ze waren op 25 juni 1878 getrouwd.

Wie de foto van 't Kapiteintje in zijn oude dag wat nauwkeuriger bekeek, kon zijn lach moeilijk bedwingen en spotte: 'Het is niet te verwonderen dat hij 22 telgen had, want zijn 'schuurdeur' stond altijd open.'

Zijn vrouwtje Justine

Frans Smets en Justine Huysmans hadden tweeëntwintig kinderen, met de overleden kinderen erbij.

Theresia	03.02.1880
Maria	26.12.1880
Regie	16.03.1882
Juliaan	19.09.1884
Josephine	11.07.1886
Edmond	22.09.1887
Edward	27.02.1889
Paulina	28.07.1890
Hendrik	07.09.1891
Paulina	08.12.1892
Lodewijck	11.04.1894
Paulina	08.12.1892
Jozef	11.04.1894
Catharina	28.02.1896
Frans	27.04.1897
Jules	09.10.1898
Ludovica	03.01.1900
Julia	03.03.1901
Livinus	17.04.1902
Gerard	17.04.1902
Bertha	26.03.1904
Leopold	09.09.1907
Gustaaf	05.02.1909

Voor de Eerste Wereldoorlog woonde 't Kapiteintje op de Hei, hoek Konijnenstraat, maar al vlug kocht hij het huis van Suske bel aan de Vier Armen (Borghenhoutsendijk, Volmolen- en Braambessenstraat, waar later Frans en Fons van Doreke Hut woonden.

Hij begon er zelfs een staminee uit te baten. In de oorlog van 1914-18 zijn er nog bij een bal een veertigtal jongeren opgepakt.

Rik Berghmans (1900-1988) wist nog te vertellen dat zijn vader op de grond ernaast het strooisel had opgekocht. Het was de slechtste koop van zijn leven, omdat het strooisel vol scherven van flessen en van glazen lag.

In 2012 brandde de woning van 't Kapiteintje af en in 2014 werd alles opgeruimd.

Het varkenshok met voederbak en deurtje, het huiske en een berghok achter de woning van 't Kapiteintje.

We laten nu even Rik Berghmans (1900-1988, Hooistraat) even aan het woord. Hij kende de familie redelijk goed, want zijn tante was getrouwd met War, een van de zonen van 't kapiteintje:

De familie van 't Kapiteintje was ook bekend als dé stro- en schaliedekkers van het dorp. Het beroep, dat van vader op zonen door werd gegeven.

Bijna het hele jaar door waren de strodekkers op tocht. Alleen de sneeuw en de ijzige vorst hielden ze thuis.

Het eerste wat ze bij het dekken deden, was het stro schudden, de 'walm schuten', noemden ze dat hier. Ze kamden de kortigheid en gebroken halmen met een 'scheutenreikske' uit een handvol roggestro. De dekker zat op een dekstoel en met een dek- en een bandhaak legde ze laag na laag. Onderaan werd met een plank tegen de walm geklopt om het stro mooi 'geef' te maken. Op de nok van het dak van een boerderij werden 'russen', graszoden, met houten penen vastgepind.

De schaliedekkers legden de spits van de kerktoren met leien dicht. Ze liepen over smalle planken die tegen de spits gebonden waren. Met een zeel trokken 't Kapiteintje en zijn zonen de schaliën naar boven.

Bang waren ze niet. Alleen bij 'schoeren', dit waren windvlagen die plotseling opstaken, waren ze wat voorzichtiger.

De schaliedekkers klommen ook op het dak en de torenspits van de kerk om herstellingen uit te voeren, om gaasdraad voor de galmgaten te spannen, om vlaggen bij verschillende feestgelegenheden aan de toren te hangen en om de wijzers van de torenklok te verzetten.

De eerste of voornaamste woning van het dorp, die met pannen gedekt werd, heette gewoonlijk het Pannenhuis.

Tussen de pannen stak men vroeger 'strowijpkes om het dak dicht te maken, want een pannendak zonder wijpkes gaapte wijd open. Wie dan onder de pannen sliep, zag de sterren schitteren. De wijpkes hielden de wind, de regen en de sneeuw buiten.

De schaliedekker wrong een strowis dubbel tot een klein busseltje. Een 'poppeke' zei men ertegen. Hij schoof de wijpkes tussen de kanten van twee dakpannen.

'Meneer, krijg ik een 'poppeke!' smeekten de kinderen die in de buurt waren, want met een strikje rond het wijpke werd het een echte pop om mee te spelen.

Toen ze aan de daken van het kasteel van Turnhout aan het werken waren, moest 't Kapiteintje als jonge gast naar de ijzerwinkel een grote lap lood halen. Maar als zijn vader en de anderen goesting kregen voor een borreltje, verkochten ze dat lood om met het geld een fles jenever te halen. Om het dak nu waterdicht te krijgen, gingen ze op de vuilhoop op zoek naar een kwade emmer en sneden er een stuk uit om het te gebruiken. Op straat kon men toch niet zien wat ze boven gebruikt hadden, lachten ze dan, terwijl ze de fles van hand naar hand werd doorgegeven.

Nog wat levenswijsheid van 't Kapiteintje. Hij zat eens boven op de haan van de toren en zijn zoon wat lager om het koper en het ijzerwerk een poetsbeurt met sidol of zo te geven.

'Waar moet ik nu kruipen?' vroeg zijn zoon.

'Jonge, in het leven moet ge zien dat ge uw eigen kunt omhoog werken', antwoordde 't Kapiteintje.

'Begot, waar moet ik dan kruipen? Kan ik nog hoger dan gij?' vloekte zijn zoon.

'Natuurlijk, ge kunt altijd hoger!' lachte 't Kapiteintje.

Jan Goos, de grootvader van 't Kapiteintje, was bezig aan de toren van Hoogstraten. Maar zijn schaliën geraakten op en daarom liep hij naar de deken.

'Wat moet ik nu doen?' vroeg hij ongeduldig aan de deken. 'Ze zijn op, de schaliën!'

'Knutsel maar aan iets anders verder, binnen een uurtje zijn ze er', lachte de deken, terwijl Jan Goos met een bedenkelijk gezicht aan de vermenigvuldiging van de broden dacht.

En werkelijk, na een klein uurtje kwam de tram aan en men laadde de schaliën af. Jan Goos kon zijn eigen ogen niet geloven: dat kon nooit zo vlug gebeuren.

Wat was er gebeurd? Toen de schaliedekker bij de deken naar buiten ging, had die naar het magazijn in Turnhout gebeld om direct schaliën met de tram mee te geven. Jan Goos had toen nog nooit van een telefoon of zo iets gehoord.

Later gaf Jan Goos zijn jubilee van 60 jaar getrouwd. Zijn burenen op de Hei hadden een ark gebouwd en bovenin een stoopke jenever gehangen. Hij kreeg die als hij de fles er zelf uithaalde. Dat was voor Jan Goos met zijn hoge ouderdom geen probleem. In een ommezien had hij ze beet.

De laatste Molse strodekker was Jan Meynen uit Millegem, een jonkman en een dronkenlap. Hij werd door conservator Weyns nog naar Bokrijk gelokt om daar de oude boerderijen met stro te dekken.

Bij de strodekkers waren ook echte kunstenaars bij die figuren en een jaartal in het stro van het dak of van een rechtopstaande gevel konden maken.

Een strooien dak was sterk en stevig. Alleen hadden de ouders niet graag dat we met pijl en boog schoten, want als er een pijl of mogelijk ook een papieren vlieger op het dak viel, dan zochten we een lange 'geer' om het speeltuig van het dak te trekken of te duwen, met het gevaar dat de strooien bedekking werd beschadigd.

Wanneer de dakconstructie klaar was, kwam de strodekker aan de beurt. In de Kempen werd vooral gebruik gemaakt van roggestro. Een dak uit stro was veel goedkoper dan een pannendak. De dakpannen of leien moesten immers van elders aangevoerd en aangekocht worden. Stro is lichter dan dakpannen, daardoor kan de constructie van het dak lichter zijn en is er minder (duur) hout nodig. Stro isoleert bovendien beter dan dakpannen. De kracht van een strodak ligt verder in de holle stengels. Die voeren het water snel af, waardoor het minder snel gaat rotten. Een groot nadeel is de hoge brandbaarheid.

Bij het bouwen van huizen werd vroeger vaak bouw materiaal uit de omgeving gebruikt. Stro van tarwe, gerst of rogge, riet, pluggen, zoden, hout, wilgentenen... werden gebruikt voor dak- en wandbedekking. Vandaag zien we meer en meer een revival van natuurlijke materialen. Maar het vakmanschap dat hiervoor nodig is, is vaak verdwenen of letterlijk met uitsterven bedreigd. Onder meer in het Openluchtmuseum Bokrijk probeert men het ambacht van strodekken in de praktijk toe te passen en levend te houden. Vandaag zijn er in Bokrijk nog vijf strodekkers actief.

Gouden bruiloft van 't Kapiteintje en Justine

Op 25 juni 1928 vierden 't Kapiteintje en Justine hun goudenbruiloft. Het Annoncenblad van Moll wijdde er een uitgebreid artikel aan.

Een flinke feestviering

Maandag herdachten de echtelingen Frans Smets en Justine Huysmans, beter gekend onder de naam van 't Kapiteintje, de 50ste verjaardag van hun echtverbintenis. Al was er zondag nog maar weinig van de versiering te speuren, was nochtans maandag in de vroege morgen de ganse wijk netjes opgeknapt en gesmukt met groen en lover, vlaggen en festoenen. Het was een kleurenwemeling van belang zo ver het oog kon reiken. De versiering was groots niettegenstaande de verre afstand en de afgelegen eenzaamheid. Een prachtig zomerzonnetje spetterde boven de feestende menigte.

Een prachtige stoet samengesteld uit een maagdekensgroep, een groep kinderen dragende schilden waarop de namen der afstammelingen voorkomen, een allegorische wagen bemand met de jubelende jeugd onder de breed getakte mastenboom waaraan 22 denappels bengelen (men weet dat het huwelijk van 't Kapiteintje gezegend werd met 22 spruiten) en de overtalrijke familie, gaat de auto vooraf welke de jubilarissen ten kerke voert.

*Boven de kerkdeur staat: Voor eerst ten kerke rukken wij,
Bij d'inzet van dit plechtig jubiltij.*

Het orgel dreunt bij d'intrede der feesthelden die door de Z.E.H. Deken hartelijk worden gefeliciteerd, waarna de plechtige dankmis aanvangt.

Na de mis werden zij door twee maagdekes met een heel mooi gedicht begroet. Het eerste gedicht werd afgelezen aan de kerk door Maria Kloostermans, 13 jaar.

Aan de Jubilarissen

*Blijde, wit en reine
Jub'lend blijde dag,
Nu ik met groot en kleinen
Huld'U bieden mag.
Rammelen geen beiers,
Neuriet geen muziek,
Toch en zingt ons hertje
Nu ineens zo rijk!
Ja, ons harten trillen
Tint'len van de vreugd,
Daar w'U heden vieren,
Mensch van stille deugd.
Zooveel brave kinders
Hebt U opgebracht.
Daarom heeft U gode
Gratievol bedacht.
Stond g'er twee en twintig
Aan het menschdom af,
Even zooveel zielen
Ons de Heere gaf!
Was uw leven, werken
Zwoegen voor uw kroost,
Moed schonk U uwe vrouwe
Zij u vreugd en troost.
Gaf dit lange leven
U veel wel en wee,
Eeuwig wacht U boven*

*Zaal'ge rust en vree!
Daar eens zult ge toonen
Hoog'Hem hebt gediend
God zal U toonen,
Waardig hemelkind.
Mag het lang nog duren
Eer U henen gaat,
Kost'lijk zijn ons d'uren
Van de wijzerplaat.
Veel verdiensten garen
Kunt g'op heden nog,
Daarom zorgzaam sparen,
Kort is 't leven toch!
Zeg mij, Kapitein,
Lijken ze geen schaduw
Nu voorbij ze zijn?
Maar och kom, geen zeuren
Om vervlogen tijd.
Waarom wij gaan treuren
Nu gij blide zijt?!
Kon het God behagen
Dat ge, Kapitein,
Mocht o lang, o lang nog,
Onze kapper zijn.
Dàt, Vriend, zijn de wenschen
Is 't niet veel, 't en doet
Bij ons Heidemenschen
Komen z'uit 't gemoed.*

Het tweede gedicht werd opgezegd door 't 7-jarig kleindochter Maria Smets.

Vervolgens had ten gemeentehuis een plechtige ontvangst plaats waar de heer Burgemeester Smolderen, omgeven door de heren Schepenen De Backer en Van Loon, het jubelend echtpaar verheerlijkte en het gebruikelijk geschenk overhandigde.

*Boven de ingang deur van het gemeentehuis prijkte op een versierde ark: **Met eerbied begroeten wij het gelukkig jubelpaar***

Even majestatisch als de optocht had de terugtocht plaats onder het gejuich der menigte.

Hans de dag heerste de innigste opgewektheid in de wijk en er werd dapper gefeest op het welzijn der jubilarissen. 's Avonds bracht de Sint-Lutgardisharmonie de jubilarissen een serenade.

Lang leve 't Kapiteintje en zijn Stien, en wij hopen dat evenals zijn ouders het groot geluk zal genieten zijn diamanten bruiloft te mogen vieren.

Hoe talrijk zullen alsdan zijn afstammelingen – nu waren er 76 - niet zijn?

De familiefoto voor het gemeentehuis.

't Kapiteintje en zijn vrouw Justine staan in het midden met bijna al hun kinderen en aangetrouwden, en hun kleinkinderen.

De mannen droegen bijna allen een platte pet en de vrouwen een klokhoedje. De maagdekens zijn getooid met een wit kleedje en hoofdband. De kleinkinderen toonden een lange band met een tekst die hier en daar wat verborgen zat achter enkele hoofden.